

HRVATSKA RIJEČ

PREDPLATA: ZA ŠIBENIK DONAŠANJEM U KUĆU TE ZA AUSTRO-UGARSKU POŠTOM NA MJESEC K 1.25. ZA TROMJESEC K 3.75 POLUGODIŠNJE I GODIŠNJE RAZMJERNO. — ZA INOZEMSTVO K 15 I POŠTARINA. — PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

JUTARNJI LIST
IZLAZI SRIEDOM, PETKOM I NEDJELJOM

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UREDNIČTVO I UPRAVA „HRVATSKE RIJEČI“ NALAZE SE U „HRVATSKOJ TIŠKARI“ (Dr. KRSTELJ I DRUG.) — RUKOPISE NE VRAĆAJU SE. — NEFRAN-KIRANA SE PISMA NE PRIMAJU.

OGLASI PO CIENIKU.

Sabor radi.

Nakon što je u sjednicama sabora od 8, 9 i 10 ov. mj. razpravljana i glasovana zakonska osnova o povišenju učiteljskih beriva, učiteljstvo je reklo da je sve to „mrtvo slovo“, jedna „platonička izjava, ako isti sabor ne obezbiedi pokriće i provedenje one osnove“.

Stanovište stranke prava jasno je. Na očigled tolikih bezakonja, pored kojih sva autonomija pokrajinska i obćinska, zakon i sloboda nisu drugo do iluzija, nije li dužnost cijelog narodnog društva, da izbavi zemlju ove kužljive atmosfere i da naš javni život postavi na zdrave temelje, kako bi i akcija koja proti zulumu tiranina Banovine što uspješnije nametnula se vlastodržcima.

Stranka prava, koliko god u sadašnjem položaju trpjela, nije se u svom parlamentarnom djelovanju stavila na stanovište stranačkih, nije stavljala zahtjeva stranačkih, ma je, u suglasju sa zahtjevima napredka i slobode, zalozila se, da našem pokrajinskom zakonodavnom tielu izvostji nove temelje, na što široj demokratskoj podlozi, izjavljujuć se pripravna u tom slučaju pristupiti i sam proračun. Tražila je, nakon prihvata izborne reforme, raspust sabora, pa i ovaj njen zahtjev u skladu je sa parlamentarizmom i prama praksi u ostalim zakonodavnim tielima, čak i u našoj Banovini pod banovanjem absolutičkog Tomašića.

Zahtjev saborskog kluba stranke prava bio je nadalje i u suglasju sa govorom častnog Biankina, koji je, obzirom na događaje u Banovini, apelirao za složan rad, koji bi se omogućio upravo prihvatom izborne reforme i raspustom sabora. Pa da nije svega toga, zahtjevi pravaških zastupnika morali su naići na bezuvjetni prijem kod stranaka koje se kažu napredne i koje u svojem programu imaju demokratizaciju izbornog rčda za sabor.

Mi smo naprotiv doživjeli, da je ovaj skroz savremeni, liberalni zahtjev stranke prava naišao na protivštinu kod tih naprednih stranaka. Glasilo naprednjaka zaboravilo je u ovom času na svoj program, a drugo splitsko glasilo otvoreno je zauzelo stanovište za kurijalni sistem. Došlo je onda do posredovanja samog namjestnika grofa Attemsa, o čemu zaderski dopisnik javlja „Obzoru“ doslovno sljedeće:

„Namjestnik grof Attems, predložio je strankama o načinu rješenja krize: ili odgodu sjednica za 1—2 mjeseca te onda rješenje izborne reforme i proračun, ili obustavu sjednica za nekoliko dana dok bi se postigao sporazum za izbornu reformu, ili paralelan rad odbora za izbornu reformu i sabora, ali ovaj potonji bi rješavao stvari samo manje važnosti. Pravaši su na ove predloge pristali, dok su ti predlozi pobudili kod većine veliko začudjenje, te su te predloge odbili“.

Posredovanja poglavice zemlje ne bijahu urodila željenim plodom, i mi smo u četvrtak dobili brzojavnu viest iz Zadra, da su u pregovori razbijeni. Javnost je nakon toga očekivala, da će sabor biti još sutradan odgodjen. Ali gosp. namjestnik nije izgubio nade u uspjeh svoje misije i zbilja uspjelo mu je da ju izvede. O tome primismo jučer ovaj brzojav:

Zadar, 17 veljače. Na sinočnoj sjednici izaslanika stranaka prihvaćeno je stanovište zastupnika stranke prava, da sabor glasuje proračunski provizorij.

U današnjoj sjednici izabran je odbor za izbornu reformu, a konačni računi prosliedjeni odbor finansijskom. Buduća sjednica u sriedu dne 21 ov. mj.

O dalmatinskoj komisiji u Beču.

Zadar, 16. veljače.

U zadnjoj „Wiener Zeitung“, koja je prispjela na namjestništvo, čita se, da se je u ministarstvu trgovine razpravljalo o kolonatu u Dalmaciji i da se misli stupiti

u dodir sa ljudima u zemlji radi uredjenja ovog pitanja.

Što su gospoda odlučili u Beču ne znamo, ali znamo to, da su pravaški zastupnici u više prigoda, a ponajviše u ministarstvu poljedjelstva odlučno zahtjevali, da ne samo kmetstvo, da li i mnoga druga po dalmatinskog seljaka važna pitanja što prije riješe.

Mi znamo, da na ministarstvu poljedjelstva imaju ljudi dobre volje da se izvrše neke osnove, ali koja hvajda od toga, kad se ministarstvo financija uvijek protivi proizvodbi dotičnih osnova, *tobože da država nema novaca.*

O kmetskom pitanju razpravljaju gospoda u Beču ima već dvie ili tri godine, a da nisu došli do nekakva rezultata.

Nama je dobro poznata osnova, koju zagovara profesor na visokoj školi za zemljnu kulturu gosp. Schullern i da je o njemu stvar zavisila, do danas je ovo pitanje moglo bit uređeno.

Schullern traži novaca da se provedu njegove osnove, a ministarstvo financija ih neda, dok uzalud baca novce za gradnju kanala u Galiciji, od kojih ni vrag, kako je sama valda bila dokazala, ne će imati koristi, osim onih špekulanata, koji su kupovali zemljište, gdje će se graditi kanal, a sada ih vladi prodavaju uz slane pare.

Ovo je prosto varanje sa strane ministarstva financija dalmatinskog seljaka. Neka vragu pošlu sve sjednice dalmatinske komisije; one su podnoje izlišne, kad ministar Zaleski ne će da dađe novce prof. Schullernu, da proizvede svoje osnove. U ovom pitanju trebalo je jednom izaći sa istinom na sriedu, jer se ne smije dopustiti, da se na ovaj način vlada ruga sa dalmatinskim seljacima. A. K.

Novi ministar vanjskih posala.

Beč, 15 veljače.

Usljed o sinočnje izjave liečnika, koji lieče ministra vanjskih posala grofa Leksu Aehrenthala, izčezla je i zadnja nada, da bi bolestin mogao se oteći bolesti. Dok ovo pišem, već se govori, da su grofu Aehrenthalu izbrojeni zavrti časi života.

Grofa Aehrenthala molbenicu za umirovljenje nije kralj htio riešiti, jer želi da on umre kao ministar. Danas se već poluzvanično javlja da će ga nasljediti sadašnji ministar zajedničkih financija barun Burian. Obe su se vlade složile u njegovoj kandi-

daturi. Magjari ponadavse su zadovoljni, da mjesto ministra vanjskih posala dodje opet u ruke jednog Magjara. U odborima delegacija neće dok Burian bude ministrom vanjskih posala slušati njima mrzku njemačku rieč iz usta ministra vanjskih posala.

Magjari su uprav zagovarali Burianovo imenovanje glede Bosne i Hercegovine. Oni su se bili pobojali, kad bi koja druga osoba došla na upravu vanjske politike, da ne bi promienila sadašnji magjarofilski kurs u Bosni.

Magjarski su zahtjevi išli i dalje. Oni su tražili, da nasljednikom Burianu bude imenovan guverner austro-ugarske banke Popovics. Nu ovdje nisu uspjeli, jer austrijska vlada traži da za ministra zajedničkih financija bude imenovan jedan austrijskih državnik.

Danas ima najviše šance — o čemu sam vam još prije oduljeg vremena pisao — član gospodske kuće Maria Josip Baer-reither.

Milijun i 646.500 K crkvi i hrv. narodu.

Nadbiskup zagrebački dr. Juraj Posilović odbario je razne crkvene i narodne ustanove ogromnim darom u iznosu od 1.646.500 kruna, a razdielio je ovako:

- 500.000 K za dijelačko sjemenište (katol. gimnazija).
- 200.000 K nadbiskupu koadjutoru dru. Baueru za crkvene svrhe.
- 100.000 K za podporu svećenicima, za prvostolnu crkvu zagrebačku i za uboge grada Zagreba.
- 50.000 K za siromašne crkve u nadbiskupiji zagrebačkoj, nadbiskupu Stadleru za crkvene svrhe i za dom katoličkih dijelačkih društava.
- 40.000 K za medicinski fakultet.
- 30.000 K Kongregaciji milosrdnih sestara u Zagrebu.
- 25.000 K „Družbi sv. Ćirila i Metoda“.
- 20.000 K Konviktu u Pazinu, Uršulin-kama u Varaždinu, Iusovcima u Zagrebu, Franjevcima u Zagrebu, Kapucinima na Rieci, Senjskomu Kaptolu, Modruškom Kaptolu, Leonovom društvu za izdanje enciklopedije i društvu umjetnosti u Zagreku.
- 10.000 K Jugoslavenskoj Akademiji, Pijevom društvu u Zagrebu, Društvu sv. Vinka, Bogoslovnoj

Smotri, Jelisavinom društvu, za Petrov novčić i za podporu siromašnih klerika.

- 5000 K Glazbenom zavodu u Zagrebu, Kolu u Zagrebu, Matić Hrvat-skou, Društvu sv. Jeronima, zagrebačkim vatrogascima, društvu za sveudiljno klanjanje, katoličkom djetičkom društvu u Zagrebu, Katetskome društvu u Zagrebu, Ligi, Patronaži, Hrv. kat. kasinu, za uboge grada Senja, Mensa akademika, Lječilištu za sušičave, za misne zaklade u Senju, za misne zaklade u Zagrebu, Pijevom društvu za osnutak katoličkog beletrističnog lista i Zboru duhovne mladeži.
- 4000 K Sveučilišnom podpornom društvu.
- 3000 K Zagrebačkom radničkom društvu, Društvu za spasavanje i kršćanskim radnicima.
- 2000 K Pjevačkom društvu „Vienac“ u Zagrebu, Zanatlijskom društvu u Zagrebu, Kat. djetičkom društvu u Varaždinu, Društvu za prehranu školske mladeži, Pje-stovalištu, Gospojinskom klubu za podporu udova i siročadi, Veteranskom društvu, Hrvatskom tipografskom pjevačkom društvu „Slogi“, Podvorničkom društvu, Vojno-podčastničkom društvu, Obrtnom zboru, Društvu „Dobrotvor“, Novinarskom društvu, Društvu srednjoškolskih profesora, za učiteljski konvikat, Društvu za gluhoonime, Društvu za slipe, Cecilijinom društvu, Geoložkom povjerenstvu i Sokolu — sve u Zagrebu.
- 1000 K Starinarskom društvu „Bihač“, Starinarskom društvu u Kninu, Društvu za podporu siromašnih učenika gornjogradske gimnazije, onom donjogradske gimnazije, realne gimnazije te mužke učiteljske škole.
- 500 K Zooložkom muzeju u Zagrebu.

Ovaj upravo knevovski dar visokog crkvenog dostojanstvenoga izazvat će u čitavom našem narodu najdublju zahvalnost i priznanje. Još prije dao je nadbiskup Posilović 300.000 K za katoličku štampu, 355.000 K za razne crkve u hrv. zemljama, 100.000 K za redovničke zavode, 170.000 K za škole, književnost i prosvjetna društva, 42.000 K za nemoćne svećenike, 500.000 K za uboge, 152.000 K razdielio je crkvi i narodu u svojoj zlatnoj

„BEBA“.

Napisao Don Marko Vežić.

— Ti si meni, llike, donijela slatkih smokava laštica, a čime ću ja tebe, da je znaš, dunjo moja, podariti? — nasmijem se ja pred svojim kućnim vratima na maljušnu i milotnu sedmogodišnju glavarevu lliku, kad mi jutros opruži punu spravicu probranih smokava i breckunku: — Na, oče, ovo ti šalje maja!

— Daj, što hoćeš, a volia bih, nego išta na svijetu, da mi je „beba“, kako si ono sinoć dao strininoj Stani. Iš, zorna li je! — oduši llika iza svih naramica.

Prijetim se ja, da sam sobom sa jučerašnjeg sajma donio svakakvih tatarija, a ne zaboravio i nekoličak tjestenih ocukrenih lutčica.

— Tko ne bi podario, taj se, veli remeta Joško, ne bi sahranio, ošećereno srce mamino! — i pomilujem je po rumenim obraščićima. Promrdam po pretincu i zabrem, između trih ih, najnaočnjiju i najbremeniju „bebu“.

— Evo je, lko, pa se dući njome, jer imaš i čime! Na krajini je ovake nema, zlatati i smrali nagizdom opremljene! Nije Stanina ni nanijeti na nju, jer ni Stana nije cura, ko je moja lka, svemu selu dika!

Samo ti ne daj i čuvaj, da ti je braco ne otme i po nesreći ždronke!

llika ustrepila od pusta zora, kad se rukama dodi „bebe“, a očima u nju ustremila, da bi reči — šmrknut će je ko sa lista kaplju rose.

— Taman, oče, poždronkati! Pure se on jutros i varenike nabio i nas ikò, pa mu još cukrenih „beba“! — i sleti nizbrdo oputinom, a na tratini, ispod moje kuće, naleti na sinočnju Stanurku i kraj nje se zaustavi.

Oprema se i Stanurka. Pod drvenu kutlicu, u kojoj se u trgovcu kupuje „šmir“, — podmaz, čime se tuže osovine na kolima, upregla mlagjeg brata Pajana. Pomnivo Pajan tegli i nailak, a Stanurka mahne sad lozovim prutićem na Pajana, pa opet uzvierenim očima vrčne i skrene kolima straga.

Nije šalan posao! U njojzi se vozuka sinočnja „beba“, zašuškana tuzgavom krpicom, da ne obeže.

Kad stade llika, stadoše i kola; Pajan priskoči, i da se nagleda ove nove neše, a Stanuka iznese svoju, da se oledaju, mogu li se megju sobom ljepotom nadmećati.

— Baka te tvoje! — naprni se Stanurka. — Ružna li je!

— Evala ti! — nakrivi glavom llika.

— Tko ti je to rekò?

— Evo ja.

— Šta će te tvoje ražene mekinje, kad drugi kažu, da niti je cure na krajini, do mene, ni „bebe“, do moje „bebe“!

— A tko je to tebi rekò?

— Bome pop!

— Da ne lažeš?

— Ne bilo me, kad lažem!

Stanurka mrko izbijeli očima u moju kuću, bubnu svojom „bebam“ o ledinu, izrnu i povuče Paju za ruku i sunu kuće s burne strane, a slavodobitna lka pogje selom, ko da pozivlje puk i narod, da se s njome raduje, jer ni serbežnije „bebe“, do njezine, ni vilenjeju, do glavareve lke...

Dva ti eto nakita Evinih kćeri — taština i nenavist, ...

Sreća, da se zavukle u netaknuta djetinja srca, pa će ih iz njih prognati milokrvna i plaha nevinnost...

A po zemanu? ... Da se ne iskoli ona narodna, da vrijeme gradi, ali i razgrajuje! ...

Uspjesi hrv. učenjaka.

Arrheniusov učenik u Stockholmu, Siščanin dr. Fran Bubanović, koji je pošao na daljnji studij u svet i boravio u Groningenu, a sada je u Stockholmu, drzao je prošli mjesec zanimljivo predavanje na drugom Mendelejevskom kemičarskom kongresu u Petrogradu, kamo je mu izričito pozvan. Predavao je o Traubeovoj teoriji pritiska na površinu (J. Traubes Theorie des Oberflächendrucks) u njemačkom jeziku. Tumačenje Bubanovićevo primljeno je veoma liepo.

Bilježiči ovaj uspjeh, imamo pri ruci još i jednu znanstvenu tečevinu na astronomskom polju, koju znanost zahvaljuje prof. dru. Vladoju Drapczyńskom. On ovu godinu provodi na „Observatoire national“ u Parizu. Siečanjski broj lista „Astronomische Nachrichten“ (br. 4546) donosi njegovo odkriće, po kojemu se obara račun glasovitoga astronoma Bausingera, da je planet 1911. N. J. poseban planet; naprotiv je dokazao identitet toga planeta s tako zvanim planetom 480 Hausa. Rezultati rada ovih naših učenjaka dokazuju, da im je posao solidan i da se možemo pouzdati u njihovo buduće stručno djelovanje.

Angjeo Uvodić.

Pišu nam iz Beča: Redakcija Monakovskog „Symplicisimusa“ veoma se je laskavo izrazila o nekim karikaturama, koje joj Uvodić poslao na uvid, te mu je stavila u izgled suradničtvo u listu.

Ovdješnji list „Der Merker“ donio je već neke karikature Uvodićeve. Ono je karikairo sve ravatelje svih bečkih kazališta. Da se čovjek ivoti uspjelim karikaturama, mora poznavati lično ove originale. Svaki potez na njihovim licima u karikaturama podražuje gledaoaca na smieh.

Uvodić će do brzo napraviti ovdje izložbu svojih karikatura. Na taj korak bio je potaknut od prvih bečkih kritičara.

Hrvati!

Sjećajte se Družbe

SS. Ćirila i Metoda.

misli, 100.000 K darovao je prošle jeseni, tako da sa najmnijim darom nadbiskup Posilović darovao je crkvi i narodu ukupno 3.365.000 K. Ugledali se i drugi mogućnici u sjajan primjer hrvatskog metropolite!

Iz činovničkog odbora.

Beč, 15 veljače.

Ovih je dana činovnički odbor u zastupničkoj kući nastavio razpravu sa željom, da do prve sjednice u plenumu dokonča cilni materijal i da se kući već u prvoj sjednici na 5 ožujka podastre odborovo izvješće.

Međutim je između odbora i vlade nastao mali konflikt. Vlada se protivi, da se, kako to zastupnici traže, podieli pravo činovnicima, da mogu biti zastupani u disciplinarnim komisijsima. Ona je vlada i protiv nekih odredaba te se odnose na avansiranje po vremenu.

Jučer se izabrao podbor koji bi imao izravni ovaj konflikt. Međutim manjina odbora izjavila je, da zastupnici ne smiju popustiti od svoga stanovništva, koje odobrava svi činovnici u državi.

Iz hrvatskih zemalja

Demonstracije u Zagrebu.

U sriedu večer izmenju 7 i 8 sati opetovale su se ovdje velike demonstracije. Na sveučilištu sastali su se radnici i obrđavajući su improviziranu skupštinu. Jedan socialist je držao govor, u kom je među ostalim rekao, da su i socialisti sinovi ove zemlje, kao i drugi, isto su Hrvati kao i nacionalisti i moraju ustati na obranu Hrvatske. U skupštini se neprestano klicalo proti Cvajatu. Govornik je na koncu pozvao prisutne, neka se mirno razidju, a onda će se sastati kad bude potreba, ako ne prije, a ono u nedjelju. Zatim je povorka od preko 1000 ljudi krenula pjevajući patriotske pjesme i kličući Marovskom ulicom na Jelacićev trg.

Sve su ulice zaposednute žandarima i policajcima. Gradsko poglavarstvo izdalo je oglas, kojim se naredjuje, da se sva kućna vrata zatvore u 7 sati na večer, iza 7 djeca ne smiju biti vani, isto tako majstori ne smiju puštati šegrete napolje, sve krčme moraju biti zatvorene u ponoći i sl.

U četvrtak između 7 i 8¹/₂ sati bile su opet velike demonstracije. Preko 2000 ljudi krenule je Frankopanskom ulicom, pred sveučilištem, Marovskom ulicom, preko Jelacićevog trga i lice opet natrag. Neprestano je mnoštvo klicalo proti Cvajatu i pjevalo; osim toga su demonstranti zviždajkama i trubljama pravili užasnu galamu. Sve su ulice bile pune stražara i oružnika no nisu uređovali niti su pozvali demonstrante da se razidju, jedino su redari išli mirno za povorkom, a žandari su puštali demonstrante da uz njih prodju.

Vlada je zaključila zatvoriti univerzu i zaključiti zimski semestar. Time se nada ukloniti djake iz Zagreba.

Imenovanje i umirovljenje u Banovini.

Predsjednik banskoga stola Mažuranić umirovljen je na vlastitu molbu kr. riešenjem od 12. o. m., a na njegovo se mjesto imenuje viečnik stola sedmorice Anton Rotter.

Imenovan je predsjednikom zagreb. sudbenog stola banski viečnik stola sedmorice Josip Wendler, a podpredsjednikom istoga Mirko Košutić. Dosađajni viečnik sudbenog stola zagrebačkog i prvičmen upravitelj Cekuš imenovan je predsjednikom sudbenog stola u Varaždinu.

Ban povjerio je vođenje unutarnjeg odjela Nikodemu Jakšiću, koji je promaknut također ad personam u IV. službovni razred. Nadalje se vođenje odjela za bogostvojenje i nastavu povjerava banskom savjetniku Ivi pl. Hrvacki, koji se međutim imenuje prvim banskim savjetnikom; a žup. upravitelju u Bjelovaru dr. Teodoru Bošnjaku povjerava se vođenje pisarne predsjedja vladnog.

Umirovljeni su veliki župani Kukuljević, Milanković i Junković.

Prognosi štampe.

Svi odgovorni urednici zagrebačkih opozicionih listova dobili su prešne sudbene pozive, da pristupe sudu na preslušanje radi zaplijenjenih stavaka. Državno

ovjetništvo tuži ih radi zločinstva po § 65 k. z.

Pokojnici.

U Požeži preminuo je odlični književnik Franjo Ciraki, koji je bio ondje više godina načelnikom, a i zastupnikom na hrv. saboru. Bilo mu je 65 godina.

U Zagrebu je preminuo u 23oj godini Ljudevit graf Kulmer.

Gospodarski pregled.

Nova potrošno-obrtna zadruga.

Pišu nam iz Visa 12. ov. mj.: Jučer se je ovdje osnovala potrošno-obrtna zadruga na katoličkom i hrvatskom stanovništvu. Zadrugu su osnovali naši ljudi s jedne, da pomognu pučanstvu u sve to više rastućoj skućini, a s druge, da spriječte zavadjanje pučanstva po sličnim ustanovama s protivničke strane. Zadrugi je uspjeh osiguran, jer će brojiti veliki broj zadrugara, a izvršna zauzetost nekolicine od inteligencije kao i temelj na kome je zadruga osnovana, siguran su zalag, da će se zadruga veoma lipo razviti i proširiti.

Naši dopisi.

Dubrovnik, 12 veljače. (*) Jučer se imala obrđavati u našem kazalištu javna skupština, savzana javnim proglasima od među-stranačkog odbora, obzirno na prilike u Banovini. Poglavarstvo je zabranilo javnu skupštinu, jer pozivajući nehotički udovoljiti zahtjevu Poglavarstva, da se ne smije u govorima napadati ugarsku vladu i da se moraju prikazati napisani govori i rezolucija. Sjegurno su htjeli, da pjevamo hvalospjeve onoj mongolskoj vladi, što nam onako divljački tlačiti braću perevele, a s druge umišljaju da smo u Rusiji i da kod nas postoji još preventiva cenzura.

Mješte javne skupštine obrđavljao se pouzdani sastanak na osnovu § 2. Brojni posjet dokazom je, kako uo sve ciepanje nije uspjelo a i neće nijednoj vladi, da nam uguši osjećaj narodne jedinstvenosti. Sastanak je otvorio starina pravaš gosp. A. Miletić iztaknuvši važnost njegovu i predložio za predsjednika bio je biran gosp. Miletić. Nakon izbora redatelj i zapisničara predsjednik podijeljuje rječ pravniku gosp. Barčićević, koji nam vjerno pokaza sve zulumte, što ih je tiran Cvujao dao izvršiti na našoj mladosti. Za njim je govorio gosp. Dr. M. Čingrija.

U ime Srba progovorio je u kratko prof. Radulović, a za njim drugi omladinac iz Zagreba gosp. Kiurića, predsjednik srb. potpornog društva. Svi su govornici bili nagradjeni povladjivanjem. Bura ogorenja i prosjeda proti tiranima digla se, kada je svrš. prav. g. Caput, koji je zastupao stranku prava, nabrojivši sve nevolje, što nas radi nagodbe stižu, pozvao skupštinu, da se obrati svim strankama u Banovini, neka se pridruže zahtjevu iztaknutom u glasovitoj memorandumu stranke prava, da jednom za uvieke prekine svaki dotir s Madjarima. Isti je govornik pročitao rezoluciju, kojom se osudjuje nasilni režim u Banovini i koezačke napadaje policije u Zagrebu; sokoili mladost, da uztraje u započetju borbi i pozivlje sve stranke u Banovini, da se u ovim sudbonosnim danima nadju svi na okupu proti gordom tiraninu.

Posljednji se javio za rječ gosp. Tartaglia, da se zahvali skupštinarima na tako brojnom odazivu i na pojmanju nevolja, koje nam tište braću u Banovini.

Po sastanku građanstvo je odpjevalo gole glave pred občinom narodnu himnu a za tim je nepregledna povorka obašala grad uz pjevanje domorodnih pjesama i marsiljeze, te uz poklike proti tlačiteljima naroda.

Ples sinjskih brodolomca.

Pišu nam iz Sinja: Prošle nedjelje naši su brodolomci u mjestnom kazalištu igrali nešto poput bjesomućnog fakirskog plesa uz pratnju čisto sinjske glazbe prama svojoj dezi: Sinj Sinjanima. Horezi su bili dva propala plemića. Potresno ih je bilo gledati, kako u zanosu plemićke duše vještači predvode pučke davorice. Grobna melanhonija divno im pristajala.

Nije šala plesati poslie šest krvavih poraza! Svima je u pameti svježa uspomena na vremena cetinske slobode, kada proslavljajna dinastija Cetinjom vladala i svako miljenje Sinjom prosipala. A danas, kad se promienila vremena i kad ova „tužna

zarobljena krajina“ mora stenjati pod željenom rukom natražnih duša, koji biele novce štete za vode, putove razsvijetu, i stotinu sličnih cedstoća, težko je, težko našim naprednim ljudima. Sinjsko to čini im se usijano željezo; tabani im od puste vatre izgoriše; jedan drugog bolno gleda i tužno govore: „Ovako se živet ne da, i mi kanda nismo ljudi, prazna domo ispod grudi.“

Plesali su sinjski fakiri i tužnom pjesmom dozivali uživanja boljih vremena; kričale sinjske plice grabilice „Panem et circenses“! Vrtili se, sve dok dan zabelio; a onda u svetom rodoljubnom žaru u povorci se zgrnuli pred kuću propalog kandidata. Gladni i golotربي sivi ptići udarili u eksotične kajde i pjevali skladne pjesme Dušanovu carstvu i Kosovu polju... Gledali su izborne proglaševanje prišlo uz hladne stiene kandidatove kuće, a oni kao da su svojim crvenim slovima: „Narode glasuj samo za dra. Masovčića“ korili Sinj i Sinjane sa tolikom smertnog grieha. Povrh plakata nadvila se tužna glava propalog kandidata, a u njoj se matala tužne misli na svareme zgedo. Zažlušna je vika do nebasa odlegala: „Mi smo s tobom sivi ptiću, oj Uroše Masovčiću“, a on odvrčao „grazie cari fioi.“

Tako je trajalo do sedam sati, naime dok nije prošao napredno-pučki sveštenik i svoj im blagoslov udienio...

Prijateljska opomena iz Drišta.

Pišamo iz Drišta: Stranc, koji bi slučajno proveo u Drištu nekoliko dana karnevala, ponio bi sobom veoma loš dojam od jednom dielu stanovništva ove junačke varoši, jer mu nebi bilo moguće a da svoju pažnju ne svrne na viko, dreku, zviždanje, izrugavanje te nesmotreno izazivanje od strane onog dieila pučanstva, koji se rado Srbinom nazivlje jedino za to što pripada grčko-iztočnom zakonu.

To grubo i vro pogibeljno izazivanje namjenjeno je dakako Hrvatima pravaške stranke i njihovim vodjama, a ide za tim da, podržavajući umjetno srbsko-vjersku sviest, dade mjestu onaj karakter, što ga nikada nije imao a najskoli ne danas kada su se prilike hvalorednim nastojanjem pravaških prvaka radikalno promjenile.

Nemamo ništa protiv toga da braća grčko-iztočne vjere budu uživala najveću slobodu pri njihovim bilo krštenjima, pa bilo i narodnim svetkovinama; samo bi želili, da ako već neće da se priznaju pripadnicima jedne nam majke sa svih mogućih strana progone Hrvatske, barem da ne vriđaju i neizjavjuju onaj ogromni dio pučanstva ove obćine, koji se takovim najvećim oduševljenjem priznaje, koje joduševljenje plod je najubjedlj na teoriji i prakti osvojenog uvjerenja da u obće a na osobiti način kod današnjih javnih prilika spasava time i samo time svoje ime, svoj jezik, svoje tradicije, svoju povjest, svoje političko-narodne težnje, u kratko sve što je jednomu narodu milo i sveto nekvareć, naprosto očito koristejuć tako i onom elementu, koji od svega toga na žalost i na svoju jedinu štetu zazire. Mi mislimo da takovo nepristojno ponašanje nalazi svoje zaledje u staroj srbsko-hrvatsko-ilirsko-jugoslavensko-talijansko-austro-ugarskoj klimi, koja si prisvaja ime, nedoklikujuće njoj ime napredno-kulturno, pa ovo malo rječdi kod namjenjujemo nižem sloju pučanstva, koji je obično nesvestni materijal tuđeg neograničenog apetita a morao bi u najpravom redu da misli na velike svoje nevolje i jade, upravljamo najobzične glavnim kolovodjam topom preporukom da pametno, zdušno i savjestno svjetuju i upućuju svoje pristaše kao što to od postanka svoga radi pravaška stranka, pošto se jedino na taj način može uzdržati mir i sklad u ovoj dosta nesrećenoj varoši; inače lahko je da prikupi a onda?

S naše strane — jer svjestni plemenite zadaće stranke prava — opominjemo kolovodje ostalih stranak na njihovu najsvjetliju dužnost da nesvestne svoje pristaše drže na uzdi, a siromašnu masu svih stranak pak molimo da na ničiji liepi brk ne gubi ni svoje nevolje, ali poštene kućice, ni svoje krasne slobodice te da dobro pomisli, ako njoj se ista zla dogod, da će ga sama i podnositi.

Za danas ovoliko u temeljitju nadi da će i ovo biti dosta te da će se stanoviti elementi prilagoditi novim prilikam bez pomnoženja obćinske oružane sile.

Sinj, 15 veljače. Sinoć je slavio piv svoga sina demokratski glavar Mavo, a kumovali propali demokratski zastupnički kandidat dr. Marovičić i propali demokratski viečnik dr. Grizogono. Ovu su prigodu uhvatili brodolomci i htjeli dati

znaka svome životu sa trzajim dostojnim propalih duša.

Sva demokratska gospodstva čekljad htjela nešto doprinieti ovome epohalnomu slavlju. Tu su u prvom redu Trpalove kočije i služba svih njegovih pripadnika bašbozuka. Kočije su triumfalno obilazile trg, a golotربي napredjaci predvođeni sa dićnim don Rodrigom kiiktali su od veseljja i dušili se u čudnom veselju. Pjevali su napredni ljudi u duševnom razpoloženju spuža, kad mu kuća gori, pa prosipali najljepše cvieće naprednih duša pred svakoga, na koga se namjerali, a na njihov tor ne spadalo. Pripala gospoda pokirila glavu visokim klobucim; ali im srce jednako golo ostalo i šaplja pamet na sve strane provirivala. Pod vodstvom takove elite naprednoga tabora napalo se na jednog častnog i siedoeg sveštenika, koji mirno prolazio. Oborilo se na njegovu siederu glavu najsmertnijije poklike i tvorno ga sa orasim i bajamam svom žestinom udarali.

Poslie ovoga junačkoga djela, pridružilo se crnoj četi napredno pučki sveštenik Grabovac i u tom veselom družtvu do u kasno doba noći boravio. Trebalo je, da ta šugava ova stada gospodnjega i ovdje svoje papke pokaze... Dostojan drug naprednog društva. Slavlje je svršilo sa zaslužnom i promuklom rikom izjed Masovčićeve kuće uz najmiliju im pjesmu: „Mi smo s tobom sivi ptiću, oj Uroše Masovčiću“.

Na čast im taki triumf!

Blato, 12 veljače. U „Hrvat. Kruni“.

razispao se neki novopopečeni pravaš o košnjom putu Blato-Prigradica i o lučkim radnjama u Prigradici. Radi slabog napredovanja u tim poslima, najviše se obuzuje obćinsku upravu, koja je bila prije 6 godina, te joj se spočituje da je narod upropastila. Ima li duše dopisnik da to utvrdi?

Kad je spomenuta uprava došla na obćinu, ona je morala izvršiti radnje, koje su bile započete od prvihje uprave; a što je ona kriva, da su te radnje pozobale mnogo novaca, a bez koristi? Na taj golemi bezkorisni trošak morali su računati oni, koji su prvi podigli prikos-prijagradice. Ti su i ugovarali sa pomorskom vladom, koja je rado pristala na predložene uvjete, jer je napokon najveći teret morao snositi blatski narod. Lak je tako ugovore sklatpali! Ako su pak te radnje zanikli slabi poduzetnici, to nije kriva uprava, jer je cieio vieće odlučivalo, komu će se radnje predati. Prigradica je mnogo novaca uzaludno pozobala, a i još će ga pozobati, a tu treba kriviti najviše — kako rekeh — prve promicatelje tog pitanja. Da se je izabrala koja pristupaćnjina i ljepša luka, koliko bi samo novaca bilo uštedjeno, a radnja već dovršena!

Dok dopisnik napada bezobrazno (poznamo se ljudi iz prvajšnje borbe!) spomenutu upravu, s druge strane hito bi braniti zadnju upravu. A što je zadnja uprava napredovala s tim radnjama? Zar nije prvajšnja uprava barem štogod učinila, premda su joj bile sputane ruke, baš od onih i sličnih, koji nadašnjaju one dopise? A zadnja absolutistična uprava koliko je novaca u tutanj bacila, a da nije nikomu računac polagala? Kori se u dopisu ondašnja uprava, da je upropastila narod, premda, ako se je štogod trošilo, trošilo se je sa privolom vieća; a zar ne će ova uprava upropastiti narod, kad jedan čovjek čini što ga je volja, a drugi kao kakvi mameleuci na sve šute!

Gospodo moja zar mislite, da će narodu igda biti koristi od Prigradice, a ipak se misli potrošiti — osim drugih troškova — opet za put 60—70 hiljada? No znamo gdje koga što srbili! Neki bi željeli da bude što prije dovršen put do Prigradice, da im ne ide u ništa kapital, kojeg su tamo uložili, a od kojeg su mislili imati koristi. A kako li željet dobra blatskom pučanstvu! Bilo je bolje graditi obćinski dom, školsku zgradu i združiti se bolje s Velomlucima, nego li tamo bacati novac. Ali znamo čije su zgrade gdje je obćina i škola...!

Na svršetku još bi spomenuo nešto g. dopisniku! Oka kaže, da je famozna osobna dalmatinska politika dala ondašnju obćinsku upravu. Čudim se da on kao pravaš može tako govoriti. A kad je osobnija bila dalmatinska uprava, nego li je danas, proti kojoj baš pravaši vojuju?

Badne špekulacije.

Pišu nam iz Drišta 15 veljače: Danas veterinar kninskoga kotara nalazio se u našem Drištu. Služajno carski konj, koji se nalazi kod gosp. L. Labora, razbolio se, po svojoj prilici od stare bolesti „rematizma“. Gosp. Labor pozvao je veterinara, da bi mu pregledao

konja; nu ovaj nije htio i ako je imao za to dosta raspoloživa vremena, odgovarajući dotičniku „Zovi me iz Krima, brojavo imat pa ču doći“.

A zašto nije htio odmah ga pregledati? Lako je razumiti: samo, da potegne mastnu i podpunu nadnicu. Zaisa gadna špekulacije! A što bi gosp. veterinar, da konj crkne prvo nego li on dodje iz Krima? Za sada samo ovo na znanje nadležnim vlastima.

Pantaloni jednog demokratskog doktora

U polemici između „Hrvatske Rieči“ i „Narodnog Lista“ gospoda u Zadru prepuštaju sada obranu izgubljene pravde dopisniku iz Drišta. Mi smo im dokumentima u ruci dokazali i mito i presiju. Za to bi morali, da odgovaraju ne samo oni, nego i koji državnii činovnici, ali mi, uvijek velikodušni, uvaživ da su oružje položili, ne nastavljamo otkrićima, koje našoj zemlji niesu na čast.

I ovo nas na dopisnika iz Drišta, kad baš hoće, da ga malo pograbimo. Ako itko, to bi on morao, da se krije i da voli za sažaljenje i prezir. On zabavlja, da je u predprošlim izborima kandididiro proti dru. Ilevčiću; zabavlja, što je sve izrekao proti svomu protukandidatu i što je „Sloboda“ pisala. On zabavlja kako je jednoga dana dospio u Trogir i da su ga dočekali Ilevčićevi panduri, koji su mu takav strah u kosti utjerali, da je morao da bježi s punim pantalonima iz Trogira.

Nije to dićno po jednog kandidata, ali je živa istina, da se dogodilo. Nije čudo, što mu je taj čas neisbrsivo zarekao u pameti, te je tražio odmazdu.

I to je također jedan razlog, za što on moli za zadnjih izbora, da se svakako kandidira proti dru. Ilevčiću, inkarnaciji... Na jednom, od zakleta protivnika, on se promeće u agitatora Dra. Ilevčića. Očito je da ga tu uvjerenje nije ulazilo, nego špekulacija, novac itd. Sada se on i d. Ilevčić susreću, sastaju i rukuju, a na se traži, kada to gledamo, da usklidenemo da još ima značaja u Dalmaciji. A nama se grsti, te zgadjeni odvrčamo glavu. Sada, taj čovjek, brani prazne blagajne. Kao da smo mi ustvrdili da su kad bile pune. Mi smo konstatovali jednu poznatu činjenicu, da su uoči izbora bili skinitu pečati sa blagajne zapечатene po nalogu Zemaljskog Odbora. Rekli smo, da to skidanje nije bilo nevino, nego radi izbora, jer u puki slučaj i u čudesa teško vjerujemo tim manje, što nam je poznato, da je u tom smislu postavljen zahtjev.

I glede zajma mudraci hoće, da je puki slučaj, a mi kažemo, da je prije čudo, nego slučaj. Od slaba i nezivezniva posla ne postaje dobar i izvediv samo s toga što su izbori. Je li tu prva, druga ili deseta procjena, nama je indiferentno. Slobodno im udieti zajam, ali uz jedan uvjet, i da u nas ne diraju. Sa po milijuna kruna može se spasit mnogi težački žitak, mnogo malih i srednjih posjeda u Dalmaciji. Vjersijski je Zavod svih nas, a ne stranačka ustanova. Vjersijski Zavod bitve već iskustvo, da veliki zamovni svršavaju obćino ovrhom, za zavod šetom, a za dužnika odgođenom agonijom. Ali, ako hoću, neka im bude. Nego, stoji dokazano da je to bilo odkup za glasove i činjenice od nas iznešene, koje je lako dokumentirati, nije nitko pobio, dopaće ni pokušao ozbiljno pobiti ni ispraviti. S toga, jadni dopisniče, u se dušu.

Iz grada i pokrajine.

Dušobrižnik za hrvatske izseljenike u Americi. Prekjučer posjetio nas je u uredničtvu velč. O. Leo Josip Medić, član provincije sv. Jeronima. O. Medić putuje koncem ožujka, po nalogu sv. Stolice, u Chicago kao dušobrižnik za ondješnje hrvatske izseljenike. Želimo našem vrlom prijatelju sretan put i još sretniji uspjeh!

Izlet Flottenvereinea u Tešaci.

U proljeću priredjuje „Flottenverein“ izlet po Dalmaciji i taj će trajati od 21. do 29. aprila. Malo kašnje, od 8 do 23 Maja, isto će društvo voditi izlet po Sredozemnom moru, tičući sve glavnije točke.

Junaci, kad se a izbaci, biesni što im je ples zbog odsutnosti djelomične talijanaša svečano promašio, hvataju se naš,

*) Zakasnilo.

ne bi li na naš račun bilo kako podigli svoje izpod ništice pale akcije. Između ostaloga trube, da je na pesnu Lege bilo više pravaša i pravašica. Bez ikakvih daljnjih natezanja ni ih evo pozivljemo. Na nam iznesu imena tih pravaša i pravašica, a naša će dužnost biti, da s takovizna obručavamo. Pravaši šibenski nisu nikada imali takovih veza sa talijanašima, a da bi mi uobće mogli i pomisliti, da je pravaša na Leginom pesnu bilo. Valjda su jun-a-ci htjeli učiniti jedan korak napred, da prikrju činjenicu, da je na Leginom pesnu bilo njihovih i takvih, koji su otvorili ples njihovog „Kola“. Niti je kod pravaša, kao kod šibenskih demokrata, potreba, da se obdržavaju sjednice povrh toga, hoće li se kupovati srećke Lege ili ne. Demokrati i njihovi saveznici, i ako je jedva jedvice stvoreni protivnik zaključak, kupovali su te srećke i javno se hvatali, što su prisustvovali Leginom plesu.

A kad nam se već zamjera, što nismo pokudili postupak dra. Pini-a, koji je na objedu kod presv. biskupa za sviranje narodne himne ostentativno ostao sjediti, reći ćemo, da nismo htjeli iznašati stvar nedoličnu dobrog glasa našega grada, jer bi onda morali pokuditi i držanje demokrata i „Srbske Čitaonice“, koja i ako je u njoj i Srba katolika, nije izvjesila zastave, te držanje onog naprednog omladina, koji je, kad je presv. biskup preko Poljane ulazio u grad, oponašao glas jedne životinje...

Svećenički sastanak obdržavat će se u Splitu dne 19. veljače. Dnevni red: 1. Svećenička organizacija, ref. prof. Ivo Butković. 2. Štampa, ref. D. Miho Pušić. 3. Zadrugarstvo, ref. D. Niko Gamulin. 4. Težačka organizacija, ref. dr. A. Alfirević. 5. Omladinska društva, ref. fr. A. Cikojević.

Sastanak počimlje u 9 sati u jutro dne 19. tek u „Krišć.-radničkom društvu“, a uz ostale učestvovat će biskupi presv. gg. dr. Gijvoje, Pappafava, dr. Marčelič, Palunke i dr. Mahnič te dr. Krek i Kumpf iz Slovenije.

Sinoćnji sokolski ples u našem gradu izpao je da nije mogao sjajnije. Povorka sokolaša kroz grad prije plesa izazvala na ulicu cijelo građanstvo. Ples, kojem sudjelovalo i više odslanstva drugih sokolskih društava, trajao je do jutra.

Izrugivanje vjerskih obreda. Demokratski listić izvrgao je ruglu svećanosti prigodom ustoličenja presv. biskupa. Državno odvjetništvo, prama nama i preverno, prešlo je preko toga. Kad je već tako u vjerskim stvarima liberalno, dopustit će valjda i nama neku slobodu, bar prama c. k. oružnicima strančarima.

Novi Hotel. Gosp. Niko Blažević, dosadašnji voditelj Hotela Dinara, otvorio je u istim prostorijama svoj vlastiti „Hotel Šibenik“. Posao gosp. Blaževića poznat je i cijenjen radi solidnosti, jeftinoće i su-sretljivosti, pa ga svima najtoplije preporučamo.

Iz Sinja primamo: Nekidan je bio u našem mjestu dr. Sylvester, predsjednik bečkoga parlamenta, u društvu sa gg. Mehrerom, Krumholzom i drom, Wirthom. Ova su gospoda odsjela u kući našega zastupnika. Predsjednik Sylvester pomno se je propitivao o životnim pitanjima ce-linske krajine, kao presušenoj polja, bosanskoj paši željeznici itd. i tako htio na licu mjesta upoduniti pravu sliku naših potreba, o kojim se često u Beču s našim zastupnikom razgovarao.

Do koje će vrijeme doći u posjete našem zastupniku i dr. Deutsch, šef na ministarstvu javnih radnja, da prigleda naše polje i vidi, koja bi sredstva najpo-prednija bila za uređenje Cetine.

Evala našem dičnom dru. Sesardiću, koji žilavo radi, ali bez galame, na procvat svoga kotara. Nami se uprav hoće ovakvih ljudi od malo rieči, a puno rada. Ta pusta galama naših „pučkih“ perjanica svu je Dalmaciju zaglušila; a od

svega toga, što smo dobili? Dobro im stoji ona: „Tresla se brda — rodio se miš!“

Glazbeno društvo „Svačić“ u Kaštelstarama priređuje u ponedjeljak dne 19. veljače u društvenim prostorijama društveni ples. Početak u 8 sati večeri.

„Hrvatski Napredak“ u Sinju priredio je sinoć u vlastitim prostorijama svoj veliki ples, na kojem se našlo sve što zdravo i rodoljubno čiti u Sinju.

„Preporod“ i „Hrvatski Sokol“ u Vranjicu prirediše sinoć u prostorijama Petra Grgića zajednički društveni ples sa tombolom.

Hrv. glazbeno-prosvjetno društvo „Starčević“ u Tivtu priredio je u ponedjeljak 19. veljače u restauraciji gosp. M. Tripkovića sjajnu zabavu sa maskiranim plesom.

Pokladne zabave. Zadnjih dana karnevalskih u našem gradu zabava na pretek. Večeras Veliki krabuljni ples u Kazalištu Mazzoleni, sutra Ples pravašice Čitaonice, a na zadnji dan zaključni Veliki krabuljni ples u kazalištu.

Jeftinost ljudskog života u Americi.

Kako su jeftini ljudski životi u Sjedinjenim Državama, kako se upravo u bes-cijenu baca ljudski život, to najskupocije-nije blago što ga ima čovječanstvo, u ve-likoj naprednoj republici, koja svakom zgo-dom naglažuje da stupa na čelu civilizacije, opet se u svoj poraznoj gotoljni razabire iz netom objelodanjenog izvještaja vrhov-nog statističara za statistiku života u po-pisnom uredu u Washingtonu. Dr. Creffy L. Wikburn nabraja 48.606 slučajeva silovite smrti u godini 1910., od toga je 3190 pos-ljedicom umorstva i ubojstva; od auto-mobila je poginulo 988 osoba; ostali uzroci se na žalost ne spominju u kratkom brz-ojavnim izvadku.

Zatim se navode u posebnom iskazu brojevi nasilnih smrti u svim gradovima sa 100.000 stanovnika i preko, pa tu nalazimo na čepu New York sa 3758 slučajeva; na drugom mjestu dolazi Chicago sa 2094, na trećem Philadelphia sa 1299 itd. Prosjek za čitavu Ameriku (Sjed. Države) jest 5,8 nasilnih smrti za svakih 10.000 pučanstva. Za New York taj prosjek iznosi 7,8 (za 10.000 duša) za Chicago 9,1, za Philadelphia 8,3, Pittsburg sa 11,2 natkrilo je sve ostale velegradove, dočim za čudo na Grand Ra-pids, Mich., također tvornički grad, dolazi najmanji broj. Kraj stanovništva od 112,571, otpada na nj tek 66 slučajeva silovite smrti — dakle neko 5,8 na 10.000.

Brojevi dra. Wikburna o umorstvima i ubijstvima uče da je god. 1910. malo po-voljnija prama predjašnjima sa 5,9 za sv-kih 100.000 duša. Istina da u godini 1900. dolazi samo 5,6 umorstva na svakih 100.000 duša, zato je u godini 1908. došlo 6,4, a u god. 1907. 6,3 na svakih 100.000 duša. Namice nam se pitanje, koliko je od tih ubojica palo u ruke pravde i dopalo za-služenu kaznu? Bojimo se vrlo malo pos-to-tak, ali toga nam ne odaje službeni statis-tičar, pa moramo svakom čitatelju da pre-pustimo, da si stvori sam o tom bar približni sud.

Izum sarajevskog krojača.

Našemu Hrvatu, g. Josipu Biliću, krojaču u Sarajevu, pošlo je za rukom na-praviti kaput, na kojemu — osim na ruka-vima i vratniku — nema nikakva šava. Pra-ma tomu na ovakvom kaputu otpada šav na leglima, na ramenima itd. Isto tako i postava kaputa nema šava, te izgleda na prvi pogled kao da je sastavljen iz jednoga komada. Kaput je sasvim moderan, te se osobito preporuča za sport i radnju. Na isti način može g. Bilić napraviti i bluze za radnike i kabanice, a da zato ne potroši više štofa, nego li je to potrebno za dosadnji kroj. G. Bilić tvrdi, da može ovakav jedan kaput bez postave napraviti po mjeri za dese minuta. Izumitelj će si pribaviti patent za svoj izum te će se obratiti za potporu na trgovačku komoru i zem. vládu.

BRZOJAVI „HRVATSKE RIEČI“

Aehrenthal na umoru.

Beč, 17. veljače. Slaboća bolestnoga ministra vanjskih posala u najvećem stu-pnju. Noćas očekuje se katastrofa.

Aehrenthalovi nasljednici.

Beč, 17. veljače. Za zajedničkog mi-nistra financija kaže se, da ne želi mie-njati svog mjesta. Pa i austro-ugarski po-slanik u Petrogradu grof Berthold izjavlja, da sada nebi prihvatio ministarske listnice, to jer ne odobrava unutarne politike monarhije. Najviše izgleda ima poslanik u Parizu grof Szechen.

Položaj u Ugarskoj.

Budimpešta, 17. veljače. Justhova stranka ostaje nepomično na zahtjevu iz-borne reforme. Vladinovi spremaju se na borbu te će iziniti predlog za promjenu poslovnika. Grof Andrassy nastavlja svoju akciju za mir. Khuen stavit će vladaru predlog.

MALI OGLASNIK

Za jedno izvrštenje od 3 redka u „MALOM OGLASNIKU“ PLAĆA SE 40 PARA; ZA SVAKI DALJNI REDAK ILO PARA VIŠE. ZA VIŠEKRATNO UVRŠTENJE POPUST. — PLAĆA SE UNAPRED.

Trabakuo „Mali Ante“ prevoza 20 tonela, u dobrom stanju, obstrljen sudjem za vino, prodaje Niko Frlan u Privcu-Luci.

POKUŠTENJE sastojće iz jedne spavaće sobe, kuhinje, živčez stroja ič. prodaje se radi udalžaka iz Šibenika. Pobilje obavijesti daje uprava „Hrvatske Rieči“.

MEDA finog vreačnog imade na prodaju kod p. ce-ri J. Račkoga u Zadrugu u Janju. Razasije se u posudam po 5 kg uz cianu od k. 8,50franko Janjina — Uprava.

NA QBALI jedno pomjeće za iznamliti Obavijesti daje uprava našeg lista.

Perad i jaja za razplod.

Jaja, pilića, odrasle i za izložbe uz-gojene peradi čistih sojeva prodaje: **U-zorna peradarna na Voštarnici kod Zadra.** Obširniji oglas u „Gospodarskom Vjesniku“. Slobodan pristup.

Priestolonasljednik kod vladara

Beč, 17. veljače. Priestolonasljednik nadvojvoda Frano Eerdinand primljen je danas od vladara u audienciju.

Papa za bratstvo naroda.

Rim, 17. veljače. Papa namjerava upraviti vjernicima pismo o bratstvu svih kulturnih naroda.

Odušteni radnici.

Trst, 17. veljače. Ravnateljstvo bro-dogradilišta u Tržicu odustupilo je 1800 radnika.

Za pričuvnike.

Beč, 17. veljače. Ministar rata dao je odredbu da se pričuvnicima imaju da-vati sve moguće pogodnosti i zvat ih na vježbu u doba kada nemaju štete.

Hrvatska Tiskara (Dr. Krstelji i drug.) **Vlastnik, izdavač i odgovorni urednik: JOSIP DREZGA.**

Priončeno.*

Na adresu: Gosp. **Peter Monzani, teolog Zadar.**

Evo Vam, Reverendo, putem javne štampe par rieči kao odgovor na Vašu jednogodišnju rabotu.

Suvišno Vam je govoriti kako je na mene djelovala nenadna viest, što sve Vi nieste poduzeli i u Beču i Zadru i Splitu e izkrešete vatru iz vode te u meni pro-nadжете onoga, koji bi bio došao u neza-koniti posjed Vašeg tobožnjeg aparata. To najbolje mogu pojmiti samo oni pošte-njaci, kojima je poštenje jedina baština i jedino vlasništvo. Vi se nieste začali iz-rabiti čak jedno kolegijalno skroz neđužno pismo, dok ste istodobno c. k. organe prenatrpavali pismima za mene punim uvrieda i osvada i to kroz vrijeme pune jedne godine. Medjutim Vi nikako nieste smjeli onako naprećak poduzeti korak, koji je mene mogao stati i staležke i gra-djanske budućnosti. Vi ste imali drugih putova na razpolaganje i to kao svaki pravi kršćanin, a po gotovo pravi teolog. Odbijajući gnusnjem poštenjaka takovu osvadu, najsvetčanije se pred javnošću ogradjujem protiv Vas i Vaših izvoda — kao čovjek, kao Slaven i kao svarež.— Evropejac!

I — do vijđenja na C. K. Sudu! Selca 26. I. 1912.

B. M. Vrsalović ex-zadarski bogoslov.

* Za članke pod ovim naslovom uredništvo ne preuzima odgovornost.

VELIKA ZLATARIJA GIJURO PLANČIĆ

VIS - - STARIGRAD - - VELALUKA
BOGATO SNABDJEVENA PODRUŽNICA
ŠIBENIK.

Uspješno se oglašuje u „Hrvatskoj Rieči“

POZIV NA SUPSKRIPCIJU

na 1500 prioriternih dionica po K 200 — = nom. K 300.000 —
„Adria“, dioničke pivovare.

Jadranska banka u Trstu, te gospoda Petar i Gijuro Liebman, kao koncesionari pretvaraju Trščansku eksportnu pivovaru i tvornicu slada R. Liebman u Senožećima, koja postoji od god. 1820., u dioničko društvo sa podpunom uplaćenom glavnicom od **K 1.000.000** — koja je podijeljena u 2500 podpunoma uplaćenih prioriternih dionica. Dosadnji posjednici pomenute pivovare preuzimaju sve temeljne (K 500.000 Nom.).

Od prioriternih dionica potpisano je privatnim putem već **K 200.000** — nom., dok će se ostalih **K 300.000** — nom. predati javnoj supskripciji.

Prema pravilima ovog društva otpada od izkazanog dobitka pona prije **5% dividenda na prioritetne dionice**

dok se od eventualnog viška dieli do 5% na dividenda na temeljne dionice, te eventualna superdividenda na obje vrsti dionica. Supskripcioni tečaj iznaša **K 210 — za prioritetnu dionicu od K 200 — No —**.

Dionice participiraju na uspjesima društva od 1. oktobra 1911. te se prema tome imadu uplatiti od nom. iznosa 5% tekuci kamati od 1. oktobra 1911. do dana uplate supskribiranog iznosa. **Postignuti agio-dobitak dodje-ljuje se po odbitku supskripcionih troškova pričuvnoj zakladi novog društva.** Prijate za supskripciju primaju se kod niže navedenih zavoda počam od 19. do 29. februara 1912. Prigodom supskripcije mora se položiti za svaku predloženu dionicu K 100 — u gotovom dok se imade ostatak uplatiti nakon objavljene repartitije, koje će uspjeh saobčiti svakome subskribentu, najkasnije do 31. marta 1912.

Supskripciona mjesta: Trst: Jadranska Banka, te njezine podružnice u Ljubljani i Opatiji. Dubrovnik: Hrvatska vjeresijska banka, te njezine podružnice Spljet, Šibenik i Zadar (kao buduće podružnice Jadranske Banke). Sva eventualna potrebna razjašnjenja podijeljuje Jadranska Banka u Trstu kao i sama pivovara. U TRSTU, februara 1912.

Petar Liebman **Jadranska Banka** **Gijuro Liebman**
kao koncesionari.

ARTUR GRIMANI I DRUG — ŠIBENIK.
Papirnica - Muzikalije - Školske knjige - Kožnati predmeti - Igračke.
REMINGTON PISAČI STROJEVI - Vrpce i potrebštine za strojeve sviju sistema.
Specialitet: PAPIR ZA PISAČE STROJEVE 1000 LISTOVA KRUNA 7.20 - Gramofoni.
Gramofonske ploče! ODEON (dvostruk) Kruna 4. = JUMBOLA (dvostruk) Kruna 2.50.

oooooooooooooooooooo

Eugen Pettoello

Pribor satova, zlatarskih i optičkih predmeta i kineskih srebrarija žlica, viljuška i noževa.

Zajamčena izradba sa 90 grama čistog srebra.

Pečata.

Svake vrsti rezbarije u kojoj mu drago kovini.

Bogati ilustrirani cijenik. Tvorničke stalne cene.

Šibenik, Glavna ulica, br. 128.

Bolestni na plućima, na grlu,

- - na zaduhi - -

Tko hoće da se riješi plućnih bolesti ili grlobolje, pa i u težem stupnju, tko hoće da ozdravi od zaduhe, ma kako ona bila stara i činila se neizlječivom, neka se obrati na **A. Wolffsky** Berlin N. 37, Weissenburgerstrasse 79. Mnogobrojne zahvale daju jamstvo za uspjeh njegovog liječenja. — Knjižice badava.

PRODAJEM SVAKOVRSNIH KOZA NA MALO I VELIKO. PRIMAJU SE I PISME NE NARUČBE IZ VANA UZ POUZEE. A POZNATIM I BEZ POUZEEA DO IZMINUĆA UTAHAČENOG ROKA IZPLATE. ...

IMAJEM VELIKU ZALIHU GOTOVH CIPELA I RADIOMU SVAKOVRSNE OBUĆE I OPAJANJA. IZRADUJE SE BRZO I TAČNO PO NAPRIMENU I NAJMODERNIJEŠIM POKRIVANJIMA. SE OSIM KOPANJA I ČIŠĆENJA, C. KRALI VOJNOŠTU, OBUČAVANJA I NA MJESEČNE OBRUKE.

AUGUST ŽIGON — SIBENIK.

Opresz!

Društva „Papar Abadie...“

Pošto se u posljednje vrijeme ponovile razne imitacije naših općepoznatih i obiljubljenih tuljića

RIZ ABADIE (Riz doré)

molimo naše p. n. mušterije, da paze tačno na ime **Abadie**, koje se nastoji sa raznim drugim riečima nadopuniti. Mi opominjemo prije kupovine na lošu imitaciju, jer ćemo protiv imitacija sa svim sudskim sredstvima postupati.

DRUŠTVO „PAPIR ABADIE“

Austrijsko parobrodarsko društvo na dionice

„DALMATIA“

uzdržava od 1. maja 1911. sljedeće glavne prupe:

- Trst—Metković A** (poštanska) Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati posn. odn. povratak svake subote u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković B** (poštanska) Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati posn. podne; povratak svake sriede u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković C** (poštanska) Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati posn. podne; povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.
- Trst—Korčula** (poštanska) Polazak iz Trsta u utorak u 5 sati posn. podne; povratak u ponedjeljak u 6 sati prije podne.
- Trst—Šibenik** (poštanska) Polazak iz Trstasvake sriede u 5 posn. podne; povratak u utorak u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković D** (trgovačka) polazak iz Trsta svake nedjelje u 3 sata pr. pod. povratak svake nedjelje u 2.30 posn. podne.
- Trst—Vis** (trgovačka) Polazak iz Trsta u petak u 5 sati posn. podne; povratak svaki četvrtak 8.30 prije podne.

POZOR RODOLJUBI!

Zahtjevajte posvudgje naše igrače karte

„PRIMORKA“

Prva slavenska tvornica igraćih karata u Ljubljani.

INSAM & PRIMOTH St. Ulrich, Groeden (Tirol).

Utemeljeno godine 1820.

Vrlo puta nagradjeno.

Šiparske radnje iz drveta za crkve

Kipovi svetaca, oltari, propovjedao nice križni putevi. razpela, jaslice itd.

Katalog uzoraka s cijenama daje se badava. Za dostavu naručbe do štacije uključivo sa škriptom, ne plaća naručitelj.

Za bolestne na želudcu!

Svima, koji prehladom ili prenatranjem želudca, užitkom slabe, neprobavljive, prehladom ili pretople hrane, te neumjerenošću dobiju želudčani katar, grčeve, bolove, tešku probavu i sluz, preporučamo dobar domaći izkušani lijek:

„Hubert Ullrich'scher Kräuterwein!“

Ovo biljevitno vino je sok dobrih i zdravih biljka, preparirano sa izvrstnim vinom, te ača i oživljuje probavni sustav, odstranjuje neprobavu, a pomaže pravilnije zdrave krvi. Uporabom ovoga vina u zgodno doba odstranjuju se želudčne bolesti u zamerku. Simptomi kao: glavobolja, štucavica, ljutina, nadutost, sluz, bljuvanje, što prate kronične želudčne bolesti, nakon nekoliko dana liječenja nestaju.

ZATVOR i njegove zle posljedice: smalaksanje, kolika, kucavica srca, bezsanica, kao što i zgrušanje krvi u džigarcama, hemoroidi, često se izliče brzo sa DR. ULLRICHOVIM biljevnim vinom. — Isto tako i suho blijedo lice, slabokrvnost, oslabljenje, koji su posljedica zle probave, slabe krvi i neurednosti u džigerici. Pomaže kod slabog apetita, nervozne uzbuđenosti, nerazpoloženja, glavobolje i bezsanice.

Biljevitno vino podaje oslabljenu tielu novu snagu. Biljevitno vino podiže apetit, pomaže probavu i hranivost, kao što i promjenu žilovnog štota. — Uskoruje pravilnije krvi, umiruje živce i podiže veselje za život. Dokazuje mnoga priznanja i zahvalna pisma.

Hubert Ullrich'scher Kräuterwein može se dobiti u bocama po K 3— i K 4— u ljekarnama Šibenika, Skradina, Zadra, Driša, Tiesna, Biograda na moru, Benkovca Knina, Vrljke, Sinja, Kaštelstarog, Špljeta, te u cijeloj Austro-Ugarskoj.

Također razasijaju ljekarne u Šibeniku 3 i više boca „Kräuterwein“ po originalnoj cjeni na svja mjesta Austro-Ugarske

Čuvajte se patvorenja!

Zahtjevajte izričito: „Hubert Ullrich'scher Kräuterwein“

Moje biljevitno vino nije nikakva tajna: Njegova sastojka jest: Malaga 450. Vinska zesta 100. Šilcerin 100. Orvino vino 240. Sok od jagoda 150. Sok od trešanja 320. Mena 30. Koromati, anis, helanško, američansko, oniansko i kaluzuro kermeno po 10, pomiješano sve skupa.

Širite „Hrvatsku Rieč“!

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA

:: PODRUŽNICA ŠIBENIK ::

Centralna DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEVIZE SE PREUZIMLJU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJUJU SE BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SREĆKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREĆAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJUGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIEBANJA. REVIZIJA SREĆAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLATNO. NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA.

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA

ANTE ZORIĆ - ŠIBENIK - (DALMACIJA).

Tvornica je uređena sa svim potrebnim strojevima Izradjuje vrećice u svim veličinama i u svim bojama. Ovo je prvo i jedino domaće poduzeće ove vrste. Cijene su vrlo umjerene, te domaći potrošiooci ne će imati razloga, da pored domaćeg poduzeća služe, se iz vana.

- - NARUČBE SE IZVRŠUJU VRLO BRZO I TAČNO. - -

ULJARSKE STROJEVE KAO I PODPUNE UREDJAJE U SVAKOJ IZRADBI, NAJFINIJA IZVJEŠĆA, VINSKE PREŠE, SVE VRSTI MOTORA, MLINOVA I GOSPO. :: :: DARSKIH STROJEVA :: ::

RAZAŠILJE

EMANUEL I OSKAR KRAUS
:: TRST, VIA S. NICOLO Br. 2. ::

BRZOJAVI: CARAUS, TRST — TELEFON Br. 2066.

Posjećivanja po našim inžinirima, proračuni i nacrti badava.

Krondorferova
alkalička naravna kiselica.

Dobiva se u drogariji **V. VUČIĆA** — Šibenik —

LJEPOTA i UMILJATO LICE postizava se kroz uporabu AACHENER - THERMALOVOG SAPUNA koji je ujedno najbolje sredstvo za očuvanje proti kožnoj bolesti

Dobiva se samo kod braće **M. V. ŠKUBANJA — SIBENIK (Dalmacija).**

Cijenajest za komade od I-e vrsti K 2-40	Cijena jest za komade od III-e vrsti K 1-40
" " " " " II-e " " 1-60	" " " " " IV-e " " —80

PRIJE UPORABE

POSLE UPORABE